

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Krajčoviča a sudcov JUDr. Libora Duľu a JUDr. Ing. Antona Jakubíka v trestnej veci obvineného **J. K. a spol.**, pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 2 Tr. zák. a iné na neverejnom zasadnutí 21. februára 2012 v Bratislave o dovolaní obvineného J. K. proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 27. januára 2011, sp. zn. 2 To 50/2010, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného J. K. sa **o d m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým uznesením Krajský súd v Prešove (ďalej len krajský súd) podľa § 319 Tr. por. zamietol odvolanie obžalovaných J. K. a S. K. proti rozsudku Okresného súdu Poprad (ďalej len okresný súd) zo 14. decembra 2009, sp. zn. 5 T 77/2009.

Rozsudkom okresného súdu bol obžalovaný J. K., nar. X. v P. - S., okres P., trvale bytom P., ul. T., prechodne bytom V.V., okres P., uznaný vinným zo spáchania zločinu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1, písm. a), b), c), ods. 2 písm. d) Tr. zák., prečinu sexuálneho zneužívania podľa § 202 ods. 1 písm. a) Tr. zák., prečinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1,2 písm. b) Tr. zák. a prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. zák. a obžalovaná S. K., nar. X. v P., trvale bytom V.V., okres P. uznaná vinnou zo spáchania zločinu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1, písm. a), b), c), ods. 2 písm. d) Tr. zák., ktoré spáchali tak, že

obž. J. K.

v bode I.

v dobe posledných 5-tich rokov až do dňa 04.12.2008, ako nevlastný otec maloletej V. V., nar. X. a maloletej S. M., nar. X., obe trvale bytom V.V., v mieste ich trvalého bydliska tieto nútil k vykonávaniu rôznych domácich prác, ktoré sú vzhľadom na ich vek fyzicky namáhavé, ako ku kydaniu hnoja z maštale, zberu trávy, kopaniu jám pre osadenie stĺpov na oplotenie, rezaniu dreva ručnou pílou, ako aj jeho rúbaniu a následne noseniu ku peci a to pod hrozbou bitky, ako aj vyhrážaním sa, že ak to nebudú robiť, nedá im najesť, pričom niekedy fyzicky napádal obe maloleté tak, že ich bil predlžovacou šnúrou alebo 60 cm dlhým bičiskom, taktiež v presne nezistenú dobu v zimnom období v roku 2007 zbil mal. V. V. tak, že ju udrel do hlavy a následne ju doma kopal a na nohách mal obuté pracovné čizmy, ďalej obom maloletým V. V. a S. M. odmietal finančne prispievať na školské potreby, ako aj stravu v škole, či už na desiatu, resp. na obed, ani inak nezabezpečil ich stravovanie a ošatenie a prevažnú časť finančných prostriedkov pravidelne míňal na alkoholické nápoje a zanedbával starostlivosť na obe maloleté deti, naposledy dňa 12.11.2008 v čase okolo 19.00 hod. J. K. zbil mal. V. V., pretože si požičala peniaze v sume 5.000,- Sk a to tak, že jej nadával, že je k...a a p..a a bil ju plastovým bičiskom na kone a to najmenej 10-krát po hlave, rukách a ramenách, následne v čase o 22.30 hod., keď sa vrátil domov v podnapitom stave, zobral mal. V. V., naložil ju do osobného motorového vozidla zn. Škoda Felícia nezistenej ŠPZ a vyviezol ju cca. 5 km za obec V. na H., kde ju vyložil s tým, že ju nechce vidieť ani na H., ani na V. a s vozidlom odišiel, mal. V. V. potom išla domov do obce V. v noci pešo, kde sa vrátila okolo 02.00 hod. až 03.00 hod. nasledujúceho dňa a týmto mal. V. V. spôsobil povrchové rany na oboch ramenách a hornej časti chrbta, ako aj odreniny a hematómy,

v bode II.

v dobe od septembra 2007 až do dňa 04.12.2008 asi 5-krát do týždňa, nepravidelne jedenkrát za deň v mieste trvalého bydliska mal. V. V., nar. X., bytom V.V., okres P., väčšinou v podvečerných hodinách, v čase okolo 18.00 hod., pri tom, ako mal. V. V. umývala riad, využil túto situáciu, postavil sa ku nej zozadu a oboma rukami ju chytal za prsia tak, že ich chytil do oboch dlaní a pritom jej rozprával rôzne narážky, že má prsia ako silikóny a že sa rozvedie s jej mamou a zoberie si mal. V. V., pričom takéto konanie mal. V. V. vadilo a bolo jej to nepríjemné,

v bode III.

dňa 18.11.2008 v čase okolo 21.30 hod. pod vplyvom alkoholických nápojov neoprávnene vošiel do rodinného domu so súpisným číslom X. v obci V., okres P. a to tým

spôsobom, že za použitia násilia sekerou rozbil sklenenú výplň na vchodových dverách uvedeného domu, cez ktoré vošiel do domu a následne do izby, kde spal R. Š., nar. X., trvale bytom V. č. 264, okres P., kde sa okolo seba zaháňal sekerou a R. Š. sa vyhrážal zabitím, čím u R. Š. vzbudil dôvodnú obavu o jeho život a z tohto dôvodu R. Š. rýchlo vybehol z domu na ulicu, kde po odchode obvineného J. K. sa R. Š. opäť vrátil do domu, následne z obavy, že sa obvinený J. K. opäť vráti, dvere do kuchyne, ako aj dvere do jeho izby zabezpečil, kde následne cca po 20 minútach opäť obvinený J. K. za použitia násilia a to sekerou sa dobíjal cez dvere vedúce do kuchyne uvedeného domu, pričom keď ho R. Š. zbadal, tak z obavy osvoj život zo svojej izby vyskočil cez okno a utiekol von, čím takto spôsobil škodu na zariadení domu vo výške 7,30 Eur (220,- Sk).

obž. S. K.

v bode IV.

v dobe posledných 5-tich rokov až do dňa 04.12.2008, ako matka maloletej V. V., nar. X. a maloletej S. M., nar. X., všetky tri bytom V.V., okres P., v mieste ich trvalého bydliska, sa o tieto riadne nestarala a to tak, že im nezabezpečovala stravu, nevarila im, nezabezpečovala im ošatenie a obuv, neupratovala v domácnosti, odmietala im poskytovať finančné prostriedky na školské pomôcky a taktiež na stravu v škole, či už na desiatu, resp. na obed, ani inak nezabezpečila ich stravovanie, pričom prevažnú časť finančných prostriedkov pravidelne míňala na alkoholické nápoje a zanedbávala starostlivosť o obe maloleté deti, taktiež v minulosti asi 3- krát do roka fyzicky napadla mal. V. V. a to tak, že ju bila predlžovacím káblom, alebo ju chytila za vlasy a udierala jej hlavu o podlahu, ďalej nezabránila svojmu manželovi J. K., aby nútil obe jej dcéry vykonávať rôzne domáce práce, ktoré sú pre ne, vzhľadom k ich veku, fyzicky náročné, ako kydanie hnoja z maštale, zber trávy, kopanie jám pre osadenie stĺpov na oplotenie, rezanie dreva ručnou pílou aj jeho rúbanie a následne nosenie ku peci, nijako svojim dcéram v týchto prácach nepomáhala a dovolila, aby jej manžel J. K. pod hrozbou bitky obe dcéry nútil vykonávať takéto práce a podporovala ho, ako aj vyhrázaním sa, že ak to nebudú robiť, nedajú im najesť, ani sa nepokúsila zabrániť svojmu manželovi J. K., aby fyzicky napádal jej obe maloleté dcéry.

Za to súd uložil obžalovanému J. K. podľa § 208 ods. 2 Tr. zák. úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 14 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia, taktiež trest prepadnutia veci - sekery (kálačky) a uložil mu povinnosť nahradiť poškodenému M. Š., nar. X., škodu vo výške 7,30 eur.

Obžalovanej S. K. súd podľa § 208 ods. 2 Tr. zák. uložil trest odňatia slobody v trvaní 7 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Proti uzneseniu krajského súdu podal dovolanie obvinený podaním obhajkyne z 13. septembra 2011, doručeným okresnému súdu 16. septembra 2011.

Ako právny dôvod dovolania označil dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c/ a g/ Tr. por.

Vecne argumentuje nasledovne:

„Ako vyplýva zo zápisnice o trestnom oznámení zo dňa 4.12.2008, poškodená V. V. podala v predmetnej veci trestné oznámenie dňa 4.12.2008, a to v čase od 10.30 hod. do 12.45 hod.

Následne v ten istý deň, t.j. 4.12.2008, v čase od 14.30 hod. do 15.45 hod. bol vyšetrovateľom realizovaný výsluch poškodenej V. V. už ako svedka. V súvislosti s týmto výsluchom som už na pojednávaní poukazoval na skutočnosť, že výsluch svedka V. V. bol realizovaný pred vznesením obvinenia, teda skôr ako som bol obvinený. Skôr ako mi bolo doručené uznesenie o vznesení obvinenia voči mne, teda tento výsluch, ktorý bol vlastne podkladom pre uznanie viny a následné uloženie trestu vo výške 14 rokov je z procesného hľadiska v konaní pred súdom nepoužiteľný. V tejto súvislosti poukazujem na príslušné ustanovenia Trestného poriadku (§ 33 Tr. por.), a to, že ako obvinený môžem byť označený a stíhaný až po vznesení obvinenia a po doručení uznesenia o začatí trestného stíhania.

Dňa 4.12.2008 som bol telefonicky vyrozumený pracovníkom PZ SR (nejednalo sa o vyšetrovateľa), že sa mám dostaviť na Úrad kriminálnej a justičnej polície v P..

Je pravdou, že mi uznesenie o vznesení obvinenia bolo po mojom príchode doručené dňa 4.12.2008 (o 17.15 hod.), čo však bolo až potom ako vypovedala V. V. ako svedok.

Môj výsluch ako vyplýva zo zápisnice zo dňa 4.12.2008 začal o 17.15 hod. a trval do 20.40 hod. Moja osobná sloboda bola obmedzená o 17.45 hod. dňa 4.12.2008 a ako obvinený som bol zadržaný dňa 4.12.2008 o 20.50 hod.

Zo zápisnice o výsluchu svedka V. V. vyplýva, že jej výsluch ako svedka skončil o hodinu a pol (t.j. 90 minút) skôr, ako mi bolo doručené uznesenie o vznesení obvinenia. Jej výsluch, ak vyplýva zo zápisnice o výsluchu svedka zo dňa 4.12.2008 sa konal o 14.30 hod. do 15.45 hod, teda nemohla proti mne (ako obvinenému) vypovedať ako svedok skôr ako som bol obvinený, resp. táto jej výpoveď je procesne nepoužiteľná, nebola urobená voči konkrétne obvinenej osobe.

V tejto súvislosti poukazujem na skutočnosť, že V. V. nikdy viac proti mne nevypovedala, a to ani v rámci prípravného konania a ani v konaní pred súdom. Keďže jej výpoveď bola vykonaná ešte pred vznesením obvinenia, bez prítomnosti obhajcu a nikdy viac nevypovedala, nebolo možné napr. ani odstrániť rozpory vyplývajúce z jej výpovede zo dňa 4.12.2008 a výpoveďou svedka pána K., ktorý vypovedal na hlavnom pojednávaní dňa 30.11.2009 (viď zápisnica z 30.11.2009 str. 18 posledný riadok – napr. rozpor medzi tým, na aký účel si V. požičala peniaze. V. tvrdila, že na školské pomôcky a svedok K., že na rozbité okno). Pokiaľ je zrejmé z jej výpovede, že klamala, nie je teda vylúčené, že klamala aj v iných tvrdeniach.

Pokiaľ sa jedná o výpoveď ďalšej poškodenej S. M. zo dňa 5.12.2008, ktorý bol realizovaný v čase od 13.30 hod. do 13.50 hod., je taktiež z procesného hľadiska nepoužiteľný, pretože aj v danom prípade bolo porušené moje právo na obhajobu. Je síce pravda, že už som v čase jej výsluchu bol obvinený zo spáchania skutkov kladených mi za vinu, ale jej výsluch vzhľadom na skutočnosť, že moja sloboda bola obmedzená, nebol úkonom neodkladným a bolo možné ho realizovať neskôr, t.j. v čase kedy som už bol zastúpený obhajcom. Poukazujem na skutočnosť, že v čase od 4.12.2008 do 8.12.2008 (4 dni), kedy som bol uznesením Okresného súdu v Poprade vzatý do väzby, som bol zadržaný a umiestnený v CPZ. Nemal som obhajcu a napriek tomu vyšetrovateľ vykonával úkony, ktoré neboli neodkladné, čím podľa môjho názoru porušil moje právo na obhajobu. V tejto súvislosti poukazujem na skutočnosť, že svedok Š. M. pri výsluchu dňa 29.4.2009 za prítomnosti obhajcu vypovedala ináč ako pri výsluchu dňa 5.12.2008. ktorý sa konal bez prítomnosti obhajcu.

Ako z odôvodnenia rozsudku Okresného súdu v Poprade zo dňa 14.12.2008. sp. zn. 5 T 77/2008, vyplýva, súd uveril prvotnej výpovedi (zo dňa 4.12.2008 pred vznesením obvinenia) svedkyne V. V. a S. M. (5.12.2008/). Poukazujem na skutočnosť, že svedkyne V.

V. a S. M. na hlavnom pojednávaní využili ustanovenie § 130 ods. 1. ods. 2 Tr. por. a nevy povedali. V tejto súvislosti však poukazujem na skutočnosť, že podľa môjho názoru V. V. a tiež aj S. M. nemali právo odmietnuť vypovedať ako svedok. Ako z ustanovenia § 130 ods. 1 Tr. por. vyplýva: „právo odoprieť výpoveď ako svedok má príbuzný obvineného v priamom rade, jeho súrodeneц, osvojiteľ, osvojenec, manžel a druh“. Medzi mnou a V. V. a S. M. takýto vzťah neexistuje.

Tiež podľa môjho názoru nie je možné hovoriť ani o tom, že by V. V. moju ujmu pociťovala ako ujmu vlastnú, pretože ako vyplýva zo znaleckého posudku MUDr. M. K., MUDr. K. A., PhDr. D. H. č. 10/2009 na strane 13 v časti sociálna anamnéza poškodená V. V. uviedla, že ma nenávidela od prvej chvíle. Akákoľvek moja ujma uvedenej svedkyňi teda zjavne spôsobuje skôr potešenie než ujmu. Tento dôvod pre odopretie výpovede teda neprichádza do úvahy.

Podľa môjho názoru v danom prípade je možné výpoveď svedkyne V. voči mne oddeliť od výpovede týkajúcej sa jej matky, t.j. mojej manželky, odsúdenej S. K.. Vzhľadom na túto skutočnosť som toho názoru, že pochybil súd I. stupňa, ak na hlavnom pojednávaní nevykonal dôkaz výpoveďou svedkyne, ale v súlade s § 263 ods. 4 Tr. por. prečítal výpoveď svedkyne V. V.. Týmto úkonom podľa môjho názoru bolo porušené moje právo na obhajobu a v konaní bol ako hlavný proti mne použitý nezákonný dôkaz (výpoveď pred vznesením obvinenia).

V tejto súvislosti poukazujem na skutočnosť, že po mojom vzatí do väzby dňa 8.12.2008 bola V. V. zverená do opateru svojmu biologickému otcovi J. V., trvale bytom L., neskôr bola umiestnená v krízovom centre v L., a to z dôvodu, že jej biologický otec nezvládol jej výchovu. Ako z listinných dôkazov vyplýva, V. bola problémovým dieťaťom od útleho detstva (viď. lekárska správa).

Na základe tejto skutočnosti a hlavne skutočnosti, že nie som s V. V. a S. M. v priamom príbuzenskom a ani v obdobnom vzťahu, som bol rozhodnutím Okresného súdu v Poprade dňa 17. júna 2009 prepustený z väzby na slobodu.“

Na základe uvedeného obvinený navrhuje dovolaciemu súdu vysloviť podľa § 386 Tr. por. porušenie zákona v neprospech obvineného, napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť na opätovné prerokovanie a rozhodnutie.

K dovolaniu sa vyjadril okresný prokurátor v Poprade, ktorý ho navrhuje zamietnuť ako nedôvodné, pričom odkazuje na odôvodnenie rozhodnutí okresného a krajského súdu.

Zákonný zástupca (otec) poškodenej V. J. V. vo vyjadrení k dovolaniu komentuje a negatívne hodnotí správanie menovanej po jej prepustení z krízového centra, keď žila v jeho domácnosti. Vyjadruje pochybnosť, či sa dá veriť jej výpovedi.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len najvyšší súd) ako dovolací súd (§ 377 Tr. por.) vec predbežne preskúmal podľa § 378 Tr. por. a zistil, že nie je dôvod na rozhodnutie podľa § 382 písm. a/, b/ alebo písm. d/ až f/ Tr. por. Zároveň však už pri predbežnom prieskume zistil, že je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371, v tomto prípade ods. 1 Tr. por.

V prvom rade je potrebné uviesť, že pokiaľ sa v niektorých pasážach dovolania namieta hodnotenie dôkazov, resp. správnosť zistenia skutkového stavu, tieto otázky sa vymykajú z rámca dovolacieho prieskumu pri dovolaní podanom podľa § 371 ods. 1 Tr. por. (viazanosť dovolacieho súdu správnosťou a úplnosťou zisteného skutku v zmysle § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.).

Dovolací súd zistil, že podmienka predchádzajúceho uplatnenia namietaných okolností, uvedená v § 371 ods. 4 Tr. por., resp. § 371 ods. 3 Tr. por. v znení účinnom pred 1. septembrom 2011 - § 567j ods. 7 Tr. por., je splnená.

Okolnosť výsluchu svedkyne V. v rámci trestného stíhania proti obvineným, teda po vznesení obvinenia ich osobám

Je pravdou, že v uznesení o začatí trestného stíhania podľa § 199 ods. 1 Tr. por. a zároveň vznesení obvinenia podľa § 206 ods. 1 Tr. por. zo 4. decembra 2008 je podrobnejšie popísaný spôsob, akým postupoval obvinený pri sexuálnom zneužívaní maloletej V. chytaním za prsia (oproti predchádzajúcej zápisnici o trestnom oznámení), a to uvedením denného času

keď ku tejto udalosti dochádzalo (okolo 18.00 hod.) a príležitosti, pri ktorej sa to stávalo. Tieto údaje sú obsiahnuté vo výpovedi svedkyne z toho istého dňa, keď už vypovedala v konaní vedenom proti obvineným. Tu bola riadne poučená podľa § 130 Tr. por. a prehlásila, že napriek tomu, že ide o jej matku a nevlastného otca, neodmieta vo veci oboch obvinených vypovedať, a vypovedať bude.

Okolnosť časovej postupnosti výskytu dotknutých údajov, ako vyplýva zo spisového materiálu však neznamená, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo vyhotovené dodatočne po výsluchu svedkyne. Svedčí o neúplnosti zápisnice o trestnom oznámení, pričom však príslušný údaj si mohol konajúci vyšetrovateľ zapamätať pri podávaní trestného oznámenia svedkyňou V. aj bez jeho zápisničnej protokolácie (v zápisnici o trestnom oznámení), alebo poznačiť mimo tejto zápisnice. V uvedenom smere je významné, že v popise skutku v bode 2/ uznesenia o vznesení obvinenia je uvedené, že obvinený chytal poškodenú za prsia, keď umývala riad. V zápisnici o jej následnom svedeckom výsluchu, vykonanom už po vydaní uznesenia o vznesení obvinenia však menovaná vypovedá, že k ňou popísanému sexuálnemu obťažovaniu dochádzalo, keď stála pri umývadle a umývala sa. Nejde teda u tejto okolnosti o presný odraz zápisnice o výsluchu svedkyne v dotknutom uznesení, naopak, ide o (aj keď z hľadiska trestnosti činu nie podstatnú) nepresnosť.

Nemožno z tohto hľadiska konštatovať, resp. potvrdiť, že k výsluchu svedkyne došlo pred začatím trestného stíhania, ktoré tu bolo vykonané jedným uznesením spoločne so vznesením obvinenia. Nejde teda o nesúlad so zákonom vo vzťahu k výpovedi svedkyne prečítanej na hlavnom pojednávaní podľa § 263 ods. 4 Tr. por. Ako už bolo uvedené, poučenie svedkyne podľa § 130 Tr. por. a jej konkrétne vyjadrenie voči obom obvineným je v zápisnici uvedené.

Nedošlo v tejto súvislosti ani ku porušeniu práva na obhajobu, ani o vykonanie dôkazu, na ktorom je rozhodnutie založené iným než zákonným spôsobom. Nie je teda splnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ alebo g/ Tr. por., ani iný dovolací dôvod.

Obhajobné práva vo vzťahu k výsluchu svedkýň V. a M.

Vydaním uznesenia o vznesení obvinenia vznikli povinnosti policajta a im zodpovedajúce práva obvineného, prípadne obhajcu uvedené v § 213 Tr. por. Keďže sťažnosť

proti uzneseniu o vznesení obvinenia nemá odkladný účinok (§§ 184 ods. 2, 185 ods. 2, 206 Tr. por.), obvinený vstupuje do tejto procesnej pozície aj pred oznámením dotknutého uznesenia.

Policajt teda mohol v súvislosti so súčasným začatím trestného stíhania „vo veci“ (§ 199 ods. 1 Tr. por.) vykonávať všetky úkony podľa Trestného poriadku (§ 199 ods. 5 Tr. por.). Zároveň však bol povinný zistiť, či si obvinený (ktorýkoľvek z obvinených) nevolí obhajcu (v čase výsluchu sv. V. nešlo o povinnú obhajobu podľa § 37 Tr. por.), a ak áno, rešpektovať oznámenie obhajcu podľa § 213 ods. 3 Tr. por. o využití práva podľa odseku 2 tohto ustanovenia (ak by oznámenie obhajcu o účasti na úkonoch bolo učené).

K tomuto postupu nedošlo, keďže obaja obvinení boli vypočutí až po výsluchu svedkyne.

Zároveň však platí, že obaja obvinení pri svojich výsluchoch, pri ktorých im bolo oznámené vznesenie obvinenia výslovne uviedli, že si obhajcu nevolia a nežiadajú o jeho ustanovenie (teda z dôvodu nedostatku prostriedkov podľa § 40 ods. 2 Tr. por.).

Ak by si niektorý z obvinených zvolil obhajcu alebo požiadal o jeho ustanovenie z vyššie uvedeného dôvodu a obhajca by požiadal o účasť na úkonoch v prípravnom konaní, bolo by nutné výsluch svedkyne V. v prípravnom konaní zopakovať za prítomnosti zvoleného alebo ustanoveného obhajcu.

Tým, že žiaden z obvinených pri svojom výsluchu (4., resp. 5. decembra 2008) nereflektoval na možnosť zvoliť si obhajcu alebo dať si ustanoviť obhajcu podľa § 40 ods. 2 Tr. por., pominula potreba reparácie porušenia práva na obhajobu opätovným výsluchom V. V.. Opätovný výsluch by sa totiž uskutočnil v rovnakej situácii, teda bez prítomnosti obhajcu, čo nemá z hľadiska obhajobných práv žiaden materiálny význam a týmto opätovným výsluchom by nemohlo dôjsť k splneniu podmienok podľa § 213 ods. 2, 3 Tr. por. Nevyužitím práva zvoliť si obhajcu teda došlo v tomto smere ku konvalidácii porušenia procesných práv obvineného (§ 34 ods. 1 veta piata Tr. por.). Okrem prípadov povinnej obhajoby je totiž zastúpenie obhajcom v trestnom konaní právom obvineného, nie jeho povinnosťou.

Povinnosť povoliť osobnú účasť obvineného na výsluchu svedkyne V., uvedená v § 213 ods. 1 Tr. por. nevznikla, nakoľko nebol daný dôvodný predpoklad, že menovanú nebude možné vypočuť v konaní pred súdom. Na hlavnom pojednávaní svedkyňa aj vypočutá bola, avšak odmietla vypovedať, čoho sa týka ďalšia časť odôvodnenia tohto uznesenia.

Dôvodný predpoklad, že svedka nebude možné vypočuť v konaní pred súdom (§213 ods. 1 Tr. por.), resp. na hlavnom pojednávaní (§ 263 ods. 1 písm. a/ Tr. por.) sa týka okolnosti osobnej účasti svedka na výsluchu, nie možného využitia práva odmietnuť vypovedať podľa § 130 Tr. por.

Pokiaľ neskôr (8. decembra 2008) vznikol dôvod povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 1 písm. a/ Tr. por. vzatím obvinených do väzby, nepôsobí táto okolnosť retrospektívne a nemá vplyv na súlad so zákonom predchádzajúcich úkonov.

Lehoty väzby uvedené v § 76 ods. 6 a 7 Tr. por. začínajú v zmysle odseku 10 tohto ustanovenia plynúť už odo dňa zadržania alebo zatknutia obvineného. Takto (teda spätne) sa posudzuje začatie plynutia väzobnej lehoty z hľadiska posúdenia jej dĺžky na účely rozhodovania o už prebiehajúcej väzbe podľa § 76 ods. 2 až 5, 8 a 9 Tr. por.

Povinná obhajoba z dôvodu väzobného stíhania obvineného (§ 37 ods. 1 písm. a/ Tr. por.) vzniká až vykonateľnosťou rozhodnutia sudcu pre prípravné konanie alebo súdu o vzatí do väzby (§ 83 ods. 1, 3, § 184 ods. 2 Tr. por.). Obvinený si však už po svojom zadržaní alebo zatknutí môže obhajcu zvoliť, alebo požiadať o jeho ustanovenie pre nedostatok prostriedkov na úhradu trov obhajoby podľa § 40 ods. 2 Tr. por. (čo obaja obvinení v preskúmvanej veci odmietli).

Svedkyňa V. bola napriek vyššie uvedenému opätovne vypočutá už aj v prípravnom konaní, avšak, rovnako ako na hlavnom pojednávaní, odmietla vypovedať.

Výsluch svedkyne V. zo 4. decembra 2008 teda bol vo vyššie uvedenom, dovolaním namietanom smere vykonaný v súlade so zákonom (resp. účinky súladu so zákonom boli vyvolané popísanou konvalidáciou), čím bola splnená tomu zodpovedajúca podmienka pre

čítanie zápisnice o výsluchu svedkyne z prípravného konania na hlavnom pojednávaní, uvedená v § 263 ods. 4 Tr. por.

To, čo bolo v súvislosti so vznikom povinnej obhajoby a povolením účasti obvineného na výsluchu svedka uvedené vo vzťahu k výsluchu svedkyne V. zo 4. decembra 2008, platí i o výsluchu svedkyne M. z 5. decembra 2008. Išlo o výsluch vykonaný už nielen po vznesení obvinenia, ale aj po vypočutí oboch obvinených, pričom ešte nevznikol dôvod povinnej obhajoby a žiaden z obvinených si obhajcu nezvolil. Zároveň absentoval dôvodný predpoklad, že svedkyne nebude možné vypočuť v konaní pred súdom.

Z hľadiska súladu so zákonom v zmysle § 263 ods. 4 Tr. por. bolo teda aj zápisnicu o tomto výsluchu možné na hlavnom pojednávaní prečítať. Nie je teda opäť splnený žiaden z uplatnených, ani žiaden iný dovolací dôvod.

Len na dôvažok a bez vplyvu na výsledok rozhodnutia dovolacieho súdu je potrebné podotknúť, že v čase výpovede sv. V., teda 4. decembra 2008, skutočne už bola vo veku šestnástich rokov, v čom nie je správna argumentácia odôvodnenia napadnutého rozsudku.

Právo svedkýň V. a M. odmietnuť výpoveď

Na vyššie uvedené skutočnosti nadväzuje ďalšia dovolacia námietka, a to dovolaním tvrdená absencia práva svedkýň V. a M. odmietnuť vypovedať vo vzťahu k obžalovanému na hlavnom pojednávaní, čo bolo podkladom čítania ich výpovedí z prípravného konania.

Táto námietka nezodpovedá stavu veci a zákonu. V osobe menovaného ide o manžela matky oboch maloletých svedkýň, s ktorým dlhodobo žili (obžalovaná K. i jej obe dcéry) v spoločnej domácnosti. Tým je založený pomer obdobný rodinnému pomeru v zmysle § 130 ods. 2 Tr. por. Tiež je daná druhá v naposledy označenom ustanovení uvedená okolnosť, a to pociťovanie ujmy obvineného ako vlastnej ujmy. V konkrétnom prípade nejde o pocit nevraživosti vyvolaný spáchaním trestného činu na ujmu oboch poškodených, ani o svedkyňou V. tvrdené predchádzajúce nepriateľstvo voči manželovi jej matky. Rozhodujúci je dlhodobý faktický stav spolužitia svedkýň s obvineným a ich matkou

a manželský pomer obvineného k matke oboch svedkýň (a to aj keď matka je tiež páchatelkou trestnej činnosti voči dotknutým svedkyniam – poškodeným).

Zároveň je aj vo vzťahu k odseku 2 § 130 Tr. por. potrebné aplikovať druhú vetu odseku 1 tohto ustanovenia, a to neoddeliteľnosť výpovede týkajúcej sa obžalovanej ako matky svedkýň (v tomto prípade právo odmietnuť výpoveď priamo vyplýva z § 130 ods. 1 Tr. por.) od výpovede týkajúcej sa obžalovaného. Táto neoddeliteľnosť vyplýva z druhej časti skutkovej vety v bode IV. rozsudku okresného súdu, ktorá popisuje nezabránenie zo strany obžalovanej K. v konaní obžalovaného K., ktoré je predmetom tej istej obžaloby, voči jej dcéram,

Treba dodať, že „privodenie trestného stíhania“ osobe uvedenej v § 130 ods. 2 Tr. por. zodpovedá aj po vznesení obvinenia aktuálnemu procesnému stavu a právo odmietnuť vypovedať vo vzťahu k takej osobe je aj v ďalšom priebehu trestného stíhania zachované.

V konečnom dôsledku možno dodať, že postup v prípade neoprávneného odmietnutia výpovede svedka na hlavnom pojednávaní je rovnaký, ako postup v prípade oprávneného odmietnutia výpovede a súčasného dodržania ďalších podmienok uvedených v § 263 ods. 4 Tr. por. Týmto postupom je čítanie zápisnice o výpovedi svedka, v prípade neoprávneného odmietnutia výpovede zo zákonného dôvodu podľa § 263 ods. 3 písm. c/ Tr. por., ak sú zároveň splnené podmienky uvedené v návetí tohto ustanovenia (otázkou súladu výkonu predchádzajúcich výsluchov so zákonom sa zaoberá odôvodnenia tohto uznesenia vyššie).

Keďže ani v tomto prípade nejde o splnenie uplatnených (a vo vzťahu ku dovolaním vytýkaným chybám ani žiadnych iných) dovolacích dôvodov, odmietol najvyšší súd dovolanie obvineného K. podľa § 382 písm. c/ Tr. por., keďže je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por. Dovolací súd takto rozhodol na neverejnom zasadnutí, nariadenom podľa § 381 Tr. por.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 21. februára 2012

JUDr. Peter K r a j č o v i č, v. r.

predseda senátu

Vypracoval: JUDr. Libor Duřa

Za správnosť vyhotovenia: Libuša Jánošíková